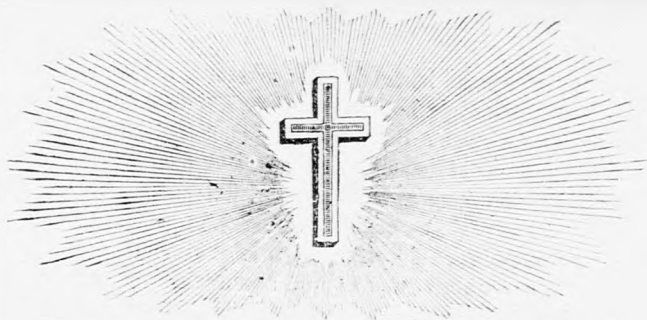

Megjelenik e lap hetenkint egyszer, Szerdán. Elfizethetni rá Pesten, a jó és olcsó könyvkiadó társulat ügynökénél — czukorteca 6 szám, földszint, a szerkesztőségénél. Vidéken a cs. kir. postahivataloknál.

Elfizetési díj Budapesten kihordással félévre 1 ft. pp. vidékre postán borítékban félévre 1 ft. 20 kr. p.p. A lap szerkesztését illető levelek egyszerűen „a Katholikus Néplap szerkesztőségéhez” czímezendők. (Pesten a központi papnöveldeben.)

KATHOLIKUS NÉPLAP.

Dicsőség magasságban az Istennek, s a földön békeség a jó akaratu embereknek. Luk. 2, 14.

43.

Budapest, october 20. 1852.

Jegyesek tanulása.

A szüret elmúlt, új borra pedig tudjuk, hogy sok kézfogó szokott történni, mely ha a lelkipásztornak annak rende-módja szerint bejelentetik, beáll a kihirdetés, ez alatt pedig a jegyesek tanulása. Ugyan mire való is ez?

Ha szabad hasonlatosságban beszélni, úgy hát azt mondjuk, hogy a mi a gazda-embernek a föld: az a házasság az anyaszentegyháznak. A szántóvető polgártárs a földtől reményli a hasznót, azért is ássa, szántja, kapálja, egy szóval munkálja azt. Mivel akarja, hogy bő aratása legyen, és megteljen hambárra. Az anyaszentegyház a nyereséget, a hit munkálkodása által, a házasságoktól várja. Csakhogy ne gondolja ám senki, hogy e nyereséget olyas anyagi, oh ez inkább szellemi! Es ez az, a miben itt az összehasonlítás sántikál. Ama sok szentek, vértanúk, hitbajnokok, jeles királyok, jó papok, istenfélő hívek s a t., kik eddig is nagy számmal voltak, és hiszem az Istent, ezután is lesznek, mind mind házasságokból kerültek, és kerülendek elő. Azért nagy becsületben is tartja a házasságot az anyaszentegyház: sőt bátran ellehet mondani, hogy nincs annak a világon nagyobb tisztelője, mint a kath. egyház, mert ő azt szentségnek vallja és tanítja, és vele szentségesen kíván banni. akármit beszéljenek mások. Mivel pedig az anyaszentegyház is azon van, hogy az ő mennyei csüret mennél több lelkekkel tömöghesse, azért azon híveit, kik házasságra lépni szándékoznak, mint szaporítóit az Isten igaz tisztelőinek, mialatt hirdettetnek, a vallás és erkölcsiség tudományában oktattatni, és műveltetni kívánja, hogy az evangéliomi mag, mely csak a rosz szívben teremhet dudvát és gordont, bennök és általok jó kalászatokat hajtsanak.

E czél szent, hogy elérettessék, a közjöllét kö-

veteli. De az egyház kitűzött szándéka hogy sikerüljön, a jegyesek igyekezetének is hozzá kell, hogy járuljon. Mert kettőn áll a vásár: adón és vevőn. Az anyaszentegyház szívesen adja az ő boldogító tanítását: csak a hívek vegyék keresztényi buzgósággal. Hogy ők erre annál inkább ösztönöztesse, azokat, kik a hit dolgaiban járatlanok, mint képteleneket, az összekelésben hátráltatja. És ez rendén van. Kicsinységhez is képesség kell. Kontár az, a ki olyanba vág, a mihez nem ért. A házasság pedig nagy dolog. Oh mert a szentség, mely vele jár, nem csekélység. Jó apa-anyának lenni se gyerekiség. Azután meg egy szentséget se lehet méltón fölvenni illő készütség nélkül. Annál kevésbbé lehet a házasságot, mellyel olly terhes köteleességek vannak összenöve. Nem lehet tehát abba csak úgy hübele Balázs módjára kapni. Azért tartja a közmondás is, hogy ésszel, nem szemmel kell a házassághoz fogni. Igaz is ez. A ki házasodni akar, tudnia kell már annak: mit tesz férj- vagy feleségnek lenni. A házastársaknak, mint családfőknek, igazgatni kell a házat, abban a rendet föltartani, gyermekeiket istenesen nevelni, cselédeikre gondot viselni, alattvalóikat oktatni s a t. Mindezekre ész, tehetség, tudomány kívántatik. Ezeket szükséges hát előbb megszerezni, azután eljárni a menyasszony-tánczot és vezetni a mátkát az oltárhoz.

Már hogy valaki mást tanithasson, előbb magának kell tanulni, mert okosnak senki se születik a világra. Kitől kapja, honnan meríti pedig az emberiség legnagyobb része az igaz bölcseséget, ha nem az anyaszentegyházról? Nincs ennél igazabb professor, mivel ez még senkit se csalt meg. Minden szava szentírás, vagy sz. hagyomány. Annak tehát bátran hihetsz. De higgy is, ha akarod, hogy jól menyjen dolgod, akár ezen, akár a más világon. Gondod legyen, hogy a szavak, mellyeket elődbe ad akár a templomban, akár az iskolában, akár előforduló alkalomkor, ne legyenek

falra hányt borsók. Ugyde hányan vannak köztetek, kik jobbara csak az iskola mellett jártak, vagy ha bele néztek is, az ABC-én túl nem messze mentek? Bizony pedig nem elég az üdvösségre, hogy valaki katolikus legyen, hanem vannak dolgok, melyeket tudni és tenni is szükséges. Lássátok, a mi jó édes anyánk, az anyaszentegyház még azokról is gondoskodott, a kik nem igen koptatták az iskola küszöbét; mert hogy ezek se maradjanak a nekik szükséges ker. műveltség nélkül, megrendelte, hogy a hívek azon fontos alkalommal, mikor házasságra lépni jelentkeznek, papjaik által kikérdeztessenek a hittudományból, hogy azok aztán, kik abban szűkölködnek, arra megtanítassanak, hogy belölök is, a mint illik, jó keresztények, jó családszülők, szóval emberséges emberek válhassanak.

A mi a templomot illeti, igaz, hogy az ünnepi és vasárnapi oktatásokon is hallhatnak a hívek, következőleg a házasulandók is eleget, a minek hasznát vehetik az életben. De hányszor esik meg csak egy esztendő alatt is, hogy egyiket is másikat is ez, vagy amaz ok visszatart az Isten házatól, holott tán épen akkor tartatott a legszebb beszéd, a mit használhatna a leendő házaspár? S ha mindjárt jelen volt is, kimegy a szegény ember fejéből, a mit régebben, vagy apródonként hallott: jó tehát, ha valaki egy húzomban is, és épen idején elbeszéli neki, a mit tudni üdves. Az a tanítás pedig, a melly akkor adatik, mikor valaki jegyben jár, nem egyéb, mint ismétlése és emlékeztetése mind azon ker. tudományoknak, a melyekre szüksége van akármelylek ker. atya- vagy anyának. Bizony pedig ráfér az emberre a jó tanítás, intés, oktatás, utbaigazítás, ha valamikor, akkor, mikor valaki házasságra adja magát. Annyi sok mindenféle fordul elő a házasok közt, hogy nagyon jó, ha találkozik olyan, a ki előre tesz figyelmeztetést azon kötelességekre, melyek a házas élettel járnak. Sok kötelesség marad ott teljesítetlenül, hol azt se tudják, mi a kötelesség? A kötelességek betöltésére első tudomány a ker. életnek tudása, mivel a tudatlan soha se jár a maga eszén, és lábán, a mint mondani szokás. És legtöbb szerencsétlen házasság onnan van, hogy a felek rossz keresztények, a minek pedig megint egyik sárkányfeje, a hitbéli tudatlanság.

Ezen tanulás által kell segíteni. Tanulni nem szégyen, hasznos is: tudatlannak maradni kár, nem is szép. Avagy nem csunya? mikor valakire azt mondják: ejnye de alpári ember! Nem annál emberebb-e valaki, mennél neveltebb? Nem igaz-e, hogy valamint a legnagyobb ur: úgy a legutolsó paraszt ember is csak állapotához illő ker. tanultság és nevelés által lehet hasznos tagjává a haza- és emberiségnek? Azért lármázza már régen a világ, hogy nevelni kell a népet. Csakhogy könnyebb azt kimondani, mint kivinni. Különben is a világ szokása szerint sokat ígér, keveset

ad; sokszor a mit ad, sinec köszönet benne. Innét nevelői is, kik az ő tudományát hirdetik, mivel a hitelenség mellett apostolkodnak, gyakran félre vezetik a jó népet. A nevelés főfő feltétele: a vallás és vallásosság. Ezt pedig csak az anyaszentegyházról tanulhatni meg. A világnak nincs szentírása, azért úgy tanít, a mint gondolkozik, ma így, holnap úgy, a mint jön: az egyház ezt nem teheti, az ő tanítása változtatásnak nincs alávetve, ő ujat nem koholhat, se a régít ujjaiból nem szopta, hanem Krisztustól örökölte, ennek a mesternek pedig már régen ki van próbálva a tanítása. Azért a ki nevelt ember akar lenni, annak legelőször is jó kereszténynyé kell válnia; erre pedig szükséges, hogy a hitet ismerje, hogy tudjon aztán a szerint élni. Mivel pedig annál inkább keresztény valaki, mennél jobban katolikus; sőt a hittudás és a szeriati élet különbözteti meg a katolikust a nem kereszténytől: ki nem látja át, mennyire hasznos intézkedés az anyaszentegyházban a jegyesek tanitása, általában minden házasulandókra, különösen pedig a tudatlanok- és azokra nézve, kik tanítás alkalmával a pap első kérdésére is azt szokták felelni: „kérem alásan tisztelendő ur, én nem jártam iskolába.“ Ezt ugyan egyrészt melegségül, másrészt pedig azért szokták felhozni az illetők, hogy könnyebben keresztül csuszszanak a tanuláson; de ha jól megfontoljuk, a mit mondanak, nem más az, mint önkényes bevallása és elismerése annak, hogy tehát most van szükségök tanítás- és tanulásra, hogy helyrehozzák azt, a mit eddig elmulasztottak. Nincs is kifogásuk a jó keresztényeknek e tanulás ellen; legfőlegb olyan jegyespárok- vagy ezek szülőinek esik a nehezökre, a kik már inkább élnek a világnak, mint magoknak. A melly szülék azt akarják, hogy gyermekeiknek, mikor megházasodnak, sok tanulni valójok ne legyen, azoknak ezeket ajánljuk: 1-ör: járassák fiaik- és lányait annak idejében szorgalmasan az iskolába és gondjuk legyen, hogy ott tanuljanak; 2-szor: a mit iskolában tanultak, el ne rontsák odahaza, vagy a rossz társak; 3-or: ne sziveljék, hogy mikor már kifogták őket az iskolából, ünnep-és vasárnapokon a prédikációk- és egyházi tanításokról elmaradjanak, sőt inkább velök együtt figyelmesen jelen lenni serénykedjenek; 4-szer: mikor látják, hogy gyermekök már arra való, hogy megházasodjék, ne sajnálják tőle a jó szót; adjanak neki jó tanácsot, üdves intéseket, figyelmeztetést, hogy mihez tartsa magát, ha majd páros életet visz. Sz. Ágoston így ír: „Minden családos ember Krisztus- és az örök életért, valamennyi övét intse, oktassa, serkentse, feddje; így házában az egyházi és mintegy püspöki hivatalt viselendi.“ Miért ne mondhatná hát a ker. apa, mint az öreg Tóbiás, mikor házasulandó fiához így szólott: „Halljad fiam az én szám ígéit, és azokat szivedbe alapul helyheztesd. Életednek teljes napjaiban elmédben

leg
nek
nak
gad
rá
idő
igaz
Mié
férj
el m
tok
den
toka
leán
ress
házn

zasu
a ta
sziv
nulu
tatik
nél v
atyá
barát
tól?
kor
ehát
lakot
nyi l
ságo
nyok
janak
a neg
sajná
gyen
törek
általu
giese
reszt
ságot
nem l

legyen az Isten, és óvd magadat, hogy valaha a bűnnek, megegyezésed által, helyet ne adj, és a mi urunknak Istenünknek parancsolatait el ne hagyj. Óvd magadat fiam a paráznaságtól és feleségeden kívül soha rá ne állj, hogy mással vétkeesen társalogj. Minden időben áldjad az Istent, és kérjed őt, hogy utaidat igazgassa és minden tanácsaid általa sikerüljenek. Miért ne mondaná a ker. anya is, mint Ráguel, mikor férjhez adott leányát és új vejét e szavakkal bocsátja el magától: „Az ur szent angyala legyen veletek utatokon, vezessen titeket jó egészségben, találjatok mindent jól szüleitek körül, és lássák szemeim magzataitokat, minekelölte meghaljak. Ezután megcsókolá leányát, intvén őt, hogy tisztelje ipját és napát, szeresse férjét, igazgassa a cselédeket, viselje gondját a háznak, és önmaga is feddhetetlen életet folytasson.“

Végre czélszerűen cselekesznek a szülők, ha házasulandó gyermekeiket, mielőtt tanulásra elküldnék, a tanítás hallgatására oly formán készítik el, hogy szívesen és örömet tanuljanak. És hát miért is ne tanulnának szívesen és örömet a jegyesek? Mire tanítatják a jegyespár? Igaz keresztlény életre. Van-e ennél valami fontosabb? És ki tanítja őket? A pap. Oh atyámfia! tudod te azt régen, hogy nincs neked jobb barátod, mint a papod; hát miért vonakodnál tanításától? Aztán meg, hogy még egy kérdést tegyek: mikor van a jegyesek tanulása? Hirdetések ideje alatt; tehát oly időben, mikor különben is többnyire csak lakodalmi készülétekkel tarisznyáltatják el az idő. Menyinyi lótsát-futást történik ilyenkor csupa haszontalanságokért; sokszor háromszor is folkeressük a cigányokat, míg megalkudhatunk velök, hogy muzsikáljanak a menyegzőn, pedig tán nem is helyben, hanem a negyedik, vagy ötödik faluban laknak, és mégse sajnáljuk a költséges fáradságot, — hát csak az ingyen-oktatásra járni röstellene valaki? Hát mire kell törekedniök inkább a jegyeseknek, mint arra, hogy az általuk fölveendő házasság szentsége igazán szentségesen üssön ki. El ne szalaszd tehát házasulandó keresztlény ilyenkor haszon nélkül a tanulás alkalmosságát; soha többé életedben illy jó alkalom tanulásra nem fog kinálkozni.

Világosi.

Betegágnál.

Szegény a te anyád, nem
Hágy néked kincseket;
De az ne bántsa, árva
Kis gyermek, szivedet!

Azért nem vagy szegény te!
Anyád hagy kincseket:
Szeplőtlen tiszta szívet,
Erényt, becsületet.

Érző szived, anya! ne
Szaggassa fájdalom,
Hogy elzár magzatodtól
A pusztá sirhalom.

Nem halsz meg — élni fogsz te
Abban, kit nevelél,
Mit elhintél, a jó mag
Egykor szépen kikél.

Virágot hoz, s virága
Nem hervad el soha:
Megöntözi a hűség
Szelíd könyharmata.

Talabér János.

Oceaniai missiók.

Rougeyron atya, Mária társulatból egyik szerzetes társának Annatomból 1849. évi június 6-án ekképen ír:

„A benszülöttek vadsága ellen nem kell ugyan küzdenünk; azonban két más borzasztó ellenség áll velünk szemközt. Egyik a protestantismus két térítő személyében, kik mellettünk telepedtek le, s működéseinket minden erejükből eredménytelenekké tenni igyekeznek; a másik pedig a hidegláz, melly az egész vidéken uralkodik. Tizenhárom hónapja, hogy ellátjuk e szívetet s lakásunk kórházhoz hasonlít. Mindennap várom a hajót, melly Amata püspököt közénk hozza, hogy megszabadítson engem a teheről, melly alatt szinte összeroskadok.

Megtérésekről nem is akarok szólni. Vadembereinkből nem egy hamar fogunk csinálni jó keresztényeket. A roszt hajlamokon kívül, mellyek náluk gyermekeségök óta meggyökeresvék, a legtökéletesebb közönbösséggel kell küzdenünk vallás dolgában. Mások fognak majd aratni utánunk; mi boldogoknak érezzük magunkat, ha idő előtt egy két érett kalászra tehetünk szert. Mi még nagyon kevésse ismerjük e népek szokásait, s nyelvöket sem tanulhattuk ki eléggé. Egy borzasztó szokást kell leírnom, melly Anatonban uralkodik. Három hónapja már, hogy egyik szomszédunk meghalálózott. Alig adá ki lelkét, s már is négy férfi, a megholtak közel rokonai, dühösen rohanták meg a szegény özvegyet, elveendőök annak életét, hogy férjét a sirba kísérhesse. Egy percz alatt megfojtatott volna, ha a gyilkosságot meg nem akadályozzuk. Ime ez a vadon állapot. Illyenek az emberek annak uralma alatt, ki kezdet óta gyilkos volt. E barbarismus oka abban rejlik, hogy a nők gondosan örökődjenek férjeik élete felett; s valójában ügyelnek is arra, jól tudván, hogy életük azok életétől függ. E borzasztó szokás következtében temérdek árvák hagyatnak hátra. Sziv-

szaggató dolog hallani e kised teremtményeket, midőn kérdeztetnek, hová lett anyjuk, mosolyogva felelni: „Az anyám, ő megfojtatott.“ — S ha mondjuk nekik: minő szerencsétlenség ez! azonnal felelik reá: „De hát miért halt meg atyám? Mivel ő meghalt, anyámnak is meg kellett fojtatni.“

Anatom sziget lakói különös eszmékkel bírnak a természeti tünemények iránt, minők a nap, eső, szél, s a t. Mi a napot illeti: bizonyos hegyi lakók teszik azt többé vagy kevesbbé égetővé. Az esőt pedig más emberek idézik elő, kik azon részen laknak, honnan az rendszeren jöni szokott. Ha pedig más oldalról jön, akkor azt mondják, hogy senki sem idézte elől, s azért esik, mert esni akar. Így van a széllal is. Gyakran beszéltem illy esőcsinálókkal, s midőn kérdém tőlük, ha valóban ők csinálják-e az esőt; teljes bizonyossággal állíták azt előttem. Tehát eszközöljétek, hogy mindjárt essék — mondám nekik. — Igen ám, — felelék, — de néhány napi készület kell hozzá. — Tehát mutatassatok meg, miként csináljátok azt. — Ez szent titok — adák válaszul. Ha történetesen néhány nap mulva esni talál, diadallal hirdetik hatalmukat. Ha pedig nem esik, azzal állanak elő: Ti nem adtatok nekem ajándékot, azért nem csinálom esőt. Mi az eredménye ezen szerencsétlen babonaságnak? Folytonos harcz. — Ha szárazság van, vagy valamely vihar elpusztítja az ültetvényeket, a vadak azonnal e bajok okozói ellen készülnek, s készen van a harcz azontörzsök ellen, mellyek közt az eső- vagy szélcsinálók laknak.

Előre is látom, hogy a püspök, ha megérkezendik, új Kaledoniába viend engemet magával; ez az én óhajomásom is, az emberevők közé mehetni. Négy kaledoniai ifju harczos van kíséretemben, felkészülve a hit vértjével és a reménység sisakjával. Ők talán házájuk apostolaiivá válhatnak. Nagyon ajtatosak, s bennök helyezem minden vigasztalásomat.“

Ugyanazon atya Erzsébet-hajóról Sydney mellett 1850. évi jun. 10-ről a Mária-társulat főnökét ekképen tudósítja:

Amata püspök m. évi sept. 7-én érkezett meg hozzánk. Jövetele valódi örömmel gyulasztá keblünket. Néhány nap mulva magával vitt, részint hogy kiragadjon a láz elől, részint azért, mert Kaledonia számára valék rendelve. Visszatérve e szigetre, az emberevők főnökének, Burasnak mutatók be magunkat Hiengenben, ki minket örömmel fogadott. Néhányan közülünk ezen állomáson maradtak; nekem pedig a püspökkel és Bernin atyával Puebo- vagy Balladeba kelle indulnom, egy másik telep alakítására. Ezalatt értésünkre esett, hogy pueboi házunk szétromboltatott: Ballade lakosai pedig egy hajót hatalmukba kerítvén, annak emberit felkoncizolták és megették. E hírek megrémítének bennünket; mindazáltal elindulánk oda

és saját szemekkel győződünk meg a mondottak igazságáról. Oktalanság lett volna tőlünk e borzasztó emberevők közt meglepedni. Elhatároztuk tehát fölvenni a hajóra néhány tanítványainkat s velök bizosabb helyre vonulni.

Megvallom, nem akartam partra szállani, azonban a püspök látni ohajtá szenvedéseink színhelyét; utána ugrottam tehát a csónakba, mert nem hagyhatám egyedül veszélynek kitéve. A mint a part felé közeledtünk, a vadak föllegyerve összegyűltek s susogni látszottak egymás közt. A mint feljök közeledénk, ők is felénk tartottak, de lassu léptekkel és vigyázva. Csak hamar elkiáltják magukat: Ez az Epikopo, Rougeyron atya és János! — Erre eldobván fegyvereiket, egyenesen csónakunknak tartanak. Főnökük Tiangune, béke jeléül egy darab rongyot tartván fel, hevenyében így szóla hozzánk:

Epikopo, Rougeyron s te János, szégyeljük magunkat megjelenni előttetek azon sok rosza után, mellyeket nektek cselekedtünk. Pakilipum a hajdani főnökünk nincs többé; ő tett bennünket gonoszokká. Azonban bocsássatok meg nekünk, s mi ismét jók leszünk. Jertek vissza közibünk. Ha nem állhattok ki bennünket, mert nagyon vétkesek vagyunk, ugy tehát azon magas hegyek mögé rejtjük gyaláz atunkat, ti pedig itt maradhattok. Válaszátok a leggyönyörűbb völgyet, hol meglepedni akartok.

Mi azt válaszoltuk, hogy az elsőben kiontott vért szívesen megbocsátanók, ha újabb bűnnel nem tetézték volna azt. Erre Tiangune felelé: miként ők magukat egészen elhagyatva képzelék a misszionariusok által, s ekképen kétségbe esve bűnre vetemedtek. Később megtudám, hogy csupán némely balladei lakosok, s ezek közt is a leggonoszabbak voltak azok, kik Kutter hajónépét felkoncizolák. A püspök megígérte nekik, hogy később visszatér hozzájuk, ha őszintén megtérnek, s ők ezzel megelégedtek. Másnap partra szállottunk, bejárando a reánk nézve szomorú emlékü helyeket; valódi keresztutat jártunk azon helytől kezdve, hol harmadfél év előtt kis kápolnánk állott, s mellyet hozóttal benöve találtunk, egész addig, hol szegény, társunk Balázs vérét ontotta. Minden arczokról a fájdalom tükrözött vissza, csupán a nagy főnök Nemena nem mutatott szánakozást. Keble mélyében valamely gonoszság rejtőzött.

Elhagyók Ballade-ot magunkkal vivén 23 tanítványainkat, kik férfiak- és nőkből állottak. Ezek harmadfél év alatt hívek maradtak vallási köteleességeikhez; mi annál nagyobb érdemekre szolgál, minthogy előbbi távozásunk után a többiek nyílt harczot izentek nekik.

Tanítványaink, kivéven Gergelyt, egy családtyát, ki 10 mérföldnyire volt a tartomány beljében, mind a hajón voltak, s mi új Kaledonia felé vitorláz-

tunk, hol egy Zsathé nevű helyen telepedtünk meg. Itt minden jól ment. Az ifjú balladeiak szorgalmasan művelték a földet, midőn egyszerre vad csoport fogott körül bennünket. Zsathéban nem volt maradásunk, mert előbb utóbb az aratás idejékor vagy oda kellett volna adni mindenünket, vagy megengedni embereinknek, hogy erőszakkal védelmezzék magukat. A püspök erre rá nem állott, s azért elhatároztaték, hogy új Kaledoniát elhagyandjuk.

Nekem kelle hűveinknek tudtára adni e határozatot. Szabad választás engedtetett nekik visszatérni övéikhez a hajóval, vagy Futunába menni, hol missionariusokra találnak. Ők arra tökélték el magukat, hogy bennünket mindenhová kövessenek.

Másodszor hagyók el Kaledoniát, s a fenyves szigetre evezünk, hol tanítványaink közül a püspök tizenhárom megkeresztelt. Innen egy hónapi hajózás után buzgó keresztényeinkkel együtt szerencsésen megérkeztünk Futunába.

Épen vasárnap délelőtt vala. A kikötő üres volt. A futunai benszülöttek, mindnyájan buzgó katolikusok, misén valának. Egy órai várakozás után a szigetbeliek énekek zengedezése között fogadának bennünket. Kisded gyarmatunk Fülöp főnöknek oltalma alá helyeztetett. Én pedig ismét tengerre bocsátkoztam, s jelenleg Sydney mellett horgonyzok, nemsokára ismét új Kaledoniába visszatérendő; s ha a benszülöttek közül két százat összeszedhetek, kik engem követni készek, elviszem őket Futunába szerető testvéreik közé; ugyszinte a balladeiakat is. Ez alkalommal győzőm kell, vagy halmom. Teljes reményem van, hogy a kereszt diadalmaskodni fog e vad és vendéggyűlölő partokon. Ezen emberektől, ha egyszer megtértek, minden jót várhatni. Még eddig egy sem lett hozzánk hűlen.

Utóirat 1850-dik évi sept. 20-ról. Tervem sikerült. Visszatérvén Kaledoniába 43 benszülöttet, részint férfiakat, részint nőket vivék el magammal Futunába; 7 közülök befolyásos főnök, 3 pedig gyilkosaink közül való. Megbávnán tettöket, ez utóbbiak könnyörögtek, hogy engem követhessenek. Ők jelenleg legjobb barátaim közé tartoznak. Az első gyarmat megszokott már Futunában; hiszem, ez utóbbiak sem lesznek rosszabbak. Ha megtérésök tökéletesen befejeztetett, visszazárlítandjuk őket hazájokba. Csak Isten ne vonja meg tőlünk segítségét.

A csalárd ember előbb vagy utóbb hálóba kerül.

Nem igen régen, midőn Roma kormányzója volt Eneas Silvius Piccolomini, történt, hogy egy

becsületes ember öreg kora s elgyengült egészsége miatt nem folytathatván mesterségét, melytől őt s öreg hitvesét eddig táplálá, hogy fentarthassa családját, csekély butora eladására kényszerült. Volt e között egy még őseitől maradt kép, Raffaeltől festve, mellynek ő becsét nem ismervén, minthogy füstös s poros is volt, árát igen csekélyre szabá, s hogy néhány garast kaphasson érte, bizonyos festőnek ajánlá, ki ügyesen tudott másoktól szerzett rajzokkal kereskedni. Ez mihelyt látá a képet, azonnal megismeré művészetét s becsét; de visszaélendő a jó öreg tudatlansága- s szorultságával ócsárolgatá azt mint csekély értékűt, s néhány krajczárt adván neki, mint maga mondá, inkább alamizsna mint a rajz becse fejében, örülve gazdag szerzeményének, s nevetve a szegény ember jószívűségét, azonnal haza vivé a képet.

Történt nem sokára, hogy az eladót meglátogató egy öreg barátja, s nem látván a képet, mellyet anynyiszor látott nála, kérdé tőle annak hollétét. Tudtára adatván annak el s minő ároni adatása, szinte dühöngött haragjában, látván mennyire meg csalatott az öreg tudatlansága következtében. Értesítvén azután a műmestere- s nagy becséről, felbiztatá az öreget, hogy inditson pert a kormányzó előtt, s hogy még inkább felbátorítsa, maga is társul ajánlközék.

Az okos kormányzó főpap, kihallgatván figyelemmel a panaszt, s megkérdezvén mekkoraságát s ábráját a képnek, búcsút vett tőlük.

Szerencséjére képcsarnokában épen olly nagyságú két kép vala, mint a szóban forgó. Ezeknek egyikét kivétetvén rámajából, s magához hivatván a festőt: „Tudna-e ön, mondá neki, ezen rámba egy képet szerezní s amakhoz illeszténi?“ „Sőt van is, felelt a festő, s pedig Raffaelnek műve s igen jól illenék ezen rámba.“ „Tehát hadd lássam“ mondá a kormányzó. A festő elmenvén meghozá azt.

A kép a „szent család“-ot ábrázoló művészileg találva, s kitisztogatván füstös porából, a színek tökéletesen kivethetőkke lőnek, s látható volt a rajz egész tökéletessége: a testszin finomsága, az öltözetek élénksége, az arcok csinosossága, a kifejezés valódisága, mellyek mind Raffael művét tanusíták. Helyére tétetvén a kép, melly igen oda illett, s egy darabig szemlélgetvén a kormányzó, kérdezé árát. „Már kétszáz tallért ígért s le is tett érte tegnap, mondá a festő, egyik barátom bizonyos angol számára, ki igen kíváncsi megszerezni; de nem adtam neki, kétszáz ötvenre hagyván, minthogy megis éri: de ha Excellenciának tetszik, s valamivel többet ad érte, mindjárti lefizetés mellett, odaadom.“

Elborzadott a főpap e gazember gonoszságán; de még most elhallgatván boszorkodását, nyugottan mondá neki, hogy ő ugyan nem akarja elvitatni a kép becsességét, s méltányos nagy árát, de nem hiszi, hogy

el nem fogadta volna az ajánlott s letett pénzüsszeget. A festő komolyan s ünnepélyesen erősíté szava igazságát, s barátját ígérkezék a kormányzó elébe hozni, ha tetszik, megbizonyítandó vele igazságát.

„Tehát csakugyan igaz, viszonzá a főpap, hogy önnél a kétszáz tallér letételet a képer? — „Igaz, uram! s még többet reményelek érte.“ — „Elég! nem kell több“ mondá reá a főpap. „Nyisd ki azt az ajtót“ parancsolá egyik inasának. Az ajtó felnyitott: s egy szerre előttök áll a jó öreg, kit alattomban magához hivatott a főpap.

Könnyü elgondolni, minő menykötés volt a festőre nézve ezen váratlan jelenet: halvány s zavart lett egyszerre s egész testében remegni kezdett. A főpap időt engedvén nagyobb zavarodására, s komoly tekintélyes arcot öltvén: „Te istentelen! mondá neki, így élsz te vissza egy szerencsétlen tudatlanság-szorultságával? Mikor illy galádul megcsaltad őt, te alávaló! nem hoztad vissza emberi természetet? Meggondolása annak, hogy te egy beteges öregnek s egy elaggott asszonynak utolsó falatját vetted ki szájából, nem ébresztette fel lelkiismereted furdalását? Kárhozas lélek! most halld a büntetést, melyet gonoszságod érdemel. Kegyelem ugyan, hogy azzal büntettek, mit magad mondád ki fejedre; hanem ha még egyszer vétkezel, mitől Isten menten meg! akkor kevesesen meglakolsz mind ezen, mind más vétségért. Most azon kétszáz tallért, melyek állításod szerint birtokodban vannak, tüstént add ezen embernek, s tudd meg, hogy egy új család, melyet hallandok fölöled, végveszted leend.“

A festő rémülten s megzavarodva, a jó öreg pedig az elérzékenyülés könnyeit hullatva s hálás érzellemmel távozott, ezerszer áldván okos jóltevőjét, ki egész teljében érzé a jótét gyönyörűs érzetét, hogy felségélhetett egy szegény elnyomottat, s hálába keríthetett egy istentelen csalót.

Egy oladi polgár.

Katholikus hitélet.

CVIII.

Nemes-Vid, october 16-án. Napjainkban, midőn részint a hit iránt elharapódzott hidegség, részint a jótékonytágot gyakorolható nagyaink előtt eddig ismeretlen adózás miatt gyérülnek a jótékonytágot példái, szinte jól esik ismerni és ismertetni oly buzgókat s istenfelőket, kik Isten dicsőségére s hitrokonak buzdítására áldozatokat tenni készek. Illy buzgó férfiu, nagyságos és főtisztelendő Szmodis János veszprémi nagyprépost ur, ki szülőhelye iránti lángoló szeretetből 1847-ik évben templomunk nagyobbitása,

kifehérítése s új födelezésére, több miseruhák, gyászpalást, füstölő, urtartó aranyozás, misézőköny s más egyéb egyházi ékszerek adományozása által öt ezer forintokon felől áldozott templomunk csinosítására. — Folyó évben a paplak kijavitása s egy új szoba építése, templomunk kirajzolása s abban több czélszerű újítások, egészen új s igen csinos urkoporsó, oltárunkra új szekrény az ő jótékonytágot hirdetik; intézkedni kegyeskedett az iránt, hogy templomunk négyszegű kövekkel kiköveztessék és ezekre hat ezer forintokat meghaladó összeget ajándékozott, s kegyes ígérét bírjuk: hogy, ha Isten nyolczvankét éveket számláló életének kegyelmez, templom-tornyunkat órával is felékesíteni szándékozik. Illy tetemes áldozatok örökítik a nagy férfiuak emlékét nemes-vidi földieinek hálás szívében. Mindezekért édes és szent kötelességünknek ismerjük és tartjuk, buzgó imával esedezni a felséges Isten előtt: hogy áldásával halmozza az ő dicsőségének előmozdítóját, szentegyházunk ékesítőjét, a hivek vallási buzgóságának élesztőjét. †.

CIX.

Marczali, (Somogyban) oct. 14. Jézus szent keresztje az igaz hívőknek élő könyve levén, örömmel tekint fel arra a jó keresztény minden időben, azért siet is utczáin, utfelein azt állítani, megemlékező sz. Pál apostol szavairól: „Nekünk dicsekedünk kell a mi Urunk Jézus Krisztus keresztjében, melyben van a mi üdvösségünk, életünk és feltámadásunk.“ E szent gondolatól vezéreltetve egy marczali ifju 300 v. frt hagyományozott egy kereszt felállítására, mely e napokban elkészülvén, s rendeltetése helyére felállítván, hirdeti az elhunytak vallásos érzelmét, s figyelmezteti az átmenőt Jézus szeretetének imadására és követésére. — Nem hallgathatom el egy vallásos kisasszonyunknak az Isten háza díszé iránti figyelmét és buzgóságát; nevét fölfedezni tiltja szerénysége, de szép tettét nyilvánossá tenni Jézus parancsa tanit: „Ugy világossodjék a ti világosságtok az emberek előtt, hogy látván, dicsőítsék az atyát, ki mennyben van.“ Ő ez év tavaszán egy aranyozott kereszttel díszesítette oltárunkat, s most ujjolag becses értékű két ezüstös ámpolnával és tanyérral ajándékozta meg templomunkat. Köszönet érette vallásos szívű hölgy! Boldogitsón a hit szent malasztjával az ég Ura, hogy vallásos kebledben a legtisztább örömök állandóan viruljanak.

Végre a Gombai fiók-egyházi hiveink ez évben ismét tetemes áldozatot hoztak az Isten háza díszére, és a mesteri lak jobb karba helyezésére, ugyan is e nyár folytán az orgonát 225 v. frt költségen kibonbittatván használhatóvá tették; a mesteri lakot pedig közel 200 v. frt költségen kényelmesebb állapotba hozva, édesítették fáradozásait annak, ki gyermekeik

vallásos nevelését szíven hordva, százszerosan fogja vizonozni a szülőknek, vallásos és értelmes gyermekeket képezvén iskolájában. **Házy Alajos.**

CX.

Mária-Besnyő, oct. 14-én. Elmúlt a szép tavasz, el az áldott nyár, de ez évnek emléke a **Mária-Besnyői** Capucinus-kolostor évkönyveibe fennmaradandóul beigtattott.

Korunk némelyektől jegyzett lüthideg szakában örvendetes jelenetül tűnt fel ez idén nálunk, hogy a husvétli gyónásukat végzett ajtatoskodók száma tíz ezer három száz negyven hatra emelkedett. A három nagyobb-szerű búcsuk napjain u. m. Pünkösdi, Nagy- és Kis-asszonykor harmincezeret meghaladta a szűz Mária kegyteljes képét látogatók száma.

Szinte feltűnő, hogy olly szép számmal szaporodnak Mária Nagy-Asszonyunk tisztelői a pusztában, hol az ajtatoskodó zárándokokra mi kényelem se vár itt úgy, mint egyéb városok- vagy falvakban. Ez aztán kiáltó czáfolat azon szemtelen vádra, miszerint a búcsújárások inkább mulatsági, mint ajtatoskodási czélból történének.

El nem mulaszthatom ez alkalommal megérinteni ő méltósága, a váci megyés püspök által szinte szentegyházunkban történt bérmálást is, hová az Issaszeghi és Gödöllői hívek is rendeltettek. A megbérmáltaknak száma bár hat száz, de szép összeget teszen azzal, mellyre a megyében megbérmáltottaké növekedett. Nyolczvanhat ezer körül áll azoknak száma, kiket a fáradhatlan buzgalmu főpásztor megyei körútjában a bérmálás szentségében részesített.

A katolikus kebel szinte dagad az örömtől illy hitélet nyilvánulásán, és áldást rebeg az illy főpásztorra, ki midőn a kiáltó szükségben készen segít, felhasználja a jó alkalmat is Nagy-asszonyunk, a B. Szűz Mária tiszteletét a hívek közt előmozdítani. Áldás sz. művére és őszinte hála a katolikus hívek nevében.

P. R. H.

Gyász-hír.

Sz. Gróth, oct. 13-a. Vannak az életben csapások, mellyekben egyedül csak Isten nyújthat vigasztalást és segédelmet; sebek, mellyek gyógyításában a föld és világ ereje megszűnik, és csak a vallás képes gyógyírt adni azokra. Illyen csapás ért bennünket folyó évi sept. hó 27-ke éjjeli 11 órákor, mellyben e lapokból is ismeretes gróf **Batthyányi Károly** áldásos életének 53-ik évében szélhűdés következtében boldogabb életre rögtön elszenderült. Gyengéd férj, szerető atya, példás életű keresztény és igaz felebarát volt teljes életében, mellynek fővonása volt: soha meg nem szűnő-szív jóság, emberbe-teljes, önzéstelen nagylelkűség, a nép, de különösen a szegények iránti kegyes indulat és bőkezű jótékony-ság. Őt szerető népünk leborult halotti diszágya körül, keserű sirások közt mondogatván: „Meghalt a mi atyánk”. És

méltán is mert benne népünk valóságos nép-atyát vesztett el. A dícsőültnek földi maradványai sept. 30-án délelőtti 11 órákor történt beszentelés után Német-Ujvárra a nemzeti sírholtba vitettek. Az engesztelő sz. mise áldozatok october 12-kén mind sz.-Gróthon, mind Német-Ujváron érte megtartattak, melly alkalommal a vallás vigasztaló szózatát sz. Gróthon t. cz. Szabó Imre, F. Iszkási lelkész ur hangoztatá.— Adjon az Isten az ötlet siratóknak vigasztalást, neki pedig örök nyugodalmat. Amen.

K.

Különfélék.

Figyelmeztetjük t. olvasóinkat egy vállalatra, melly jótékony czéljánál fogva pártfogást érdemel. Ugyan is Kunsch József ur földieci, a f. évi május 18-kán tűzvész által károsult szikszóiak felségelésére „S z i k s z ó i E n y h l a p o k” czimű képes almanachot szándékozik kiadni. A hazai írók közül már e következők ígérték részvétüket a vállalkozónak: Bernáth G. Bulyovszkinő, Császár Ferencz, Vörösmartí Mihály, Fáy András, Jókai Mór, Pompéry, Sujánszky, Vahot Imre és Sándor, Gyulay. Előfizetni lehet, az ár azonnali letétele mellett, a vállalkozónál, Pesten, a sétatéren, Kövérház 1-ső szám alatt, vagy Müller Emil könyvnyomdájában. (Servitater 1-ső sz.) Ara a több szép metszettel ékeskedendő almanachnak 3 frt p. p.

Imint jelent meg következő munka: **Dalhangok** a kath. egyház és története s szent szokásaiból. Irta Garry Alajos. Az egyházkormány engedelmével. Jelen vers-fűzér szerzője ugyanazon tisztelt költő, ki egyházi búcsúztatókkal a magyar egyházi irodalmat gazdagítani igérkezett, mellyekből mutatványul néhányat már e lapokban is közöltünk. A Dalhangokban foglalt verszetek mind-egyik tiszta, vallásos szellemet s a katolika egyház hű szeretetét lehellik. Tárgyai mind a katolika egyház őstörténeteiből és szent szokásaiból merítvék, mint azt következő tartalma is mutatja: Vezérhang, Jézus a hegyen, Sz. Péter apostol, Sz. Péter a fogságban, Péter és Jézus, Sz. István első vértanu, Sz. Pál megtérése, Sz. Pál halála, Sz. János áldása, Apostolok oszlása, Advent, Hajnali sz. mise, B. Asszony szeplőtelen fogantatása, Karácson, Bethlehem, Aprószentek napja, Új év, Három királyok, Szentelt víz, Jézus neve, Gyertyaszentelő B. Asszony, Beavatás, Hamvazó szerda, Bűjt, Urunk színe változása, Gyümölesoltó B. Asszony, Fekete vasárnap, Nagyhét, Kalvária: Jézus a kertben, Jézus elárultatik, Jézus halálra elítéltetik, Tövissel megkoronáztatik, A keresztet vízi vállain, Cyrenei Simon, a siránkozó nők, Jézus megfeszítettetik, Koczkat vetnek ruháira, A B. Szűz a kereszt alatt, Jézus meghal, Oldala átszuratik, A keresztől levették, Jézus eltemették, Husvét, Husvétí ajándék, Husvétí nagy s hármás gyertya, Márknapi körmenet, Szent kereszt feltalálása, Keresztjáró hét, Imádság, Búcsújárás, Pünkösdi, Szentháromság vasárnapja, Keresztvetés, Urnapja, Jézus s Mária sz. szíve, Sz. László király, Sz. Péter és Pál ünnepe, Sárlos B. Asszony, Nagy B. Asszony napja, Sz. István király, Sz. János fővétele, Örző angyalok, Kisasszony napja, Mária nevenapja, Olvasó, Minden-szentek, Egyházszen-telés, Szentegyház, Torony s Keresztje, Harangok, Szenteltvíztartó, Orgona, Szószék, Keresztkut, Gyóntatószék, Zászlók, Szentély, Égő lámpa, Oltár, Halottak napja, Temetés, Temető és feltámadás. — Látszik tehát e tartalom-ból, hogy a t. költő ur ihletett

lantjával az egész egyházi életet a szertartásokat átkarolta, miért is munkája a katolikus családoknak kedves olvasmány leendő. — Ara a 8-ad rétű, 212 lapnyi munkának 1 frt p. p.

Epen azon időben, midőn Münsterben az ottani fő-tisztelendő püspöknek, János- Györgynek oltalma alatt, s Westphalia tartomány fő-elnökének jelenléte mellett megnyitatták a kath. egyetek 6-ik közgyűlése, ugyan akkor fejezték be a protestans, G u s t á v - A d o l f - f e l e egy-let gyűlekezete Wiesbadenben. A kettő között azonban szembeötlő különbség van. A katolikus egyetek közgyűlése, ünnepe a hitnek a katholicismus isteni erejébe, ünnepe a reménynek ezen isteni erő végdiadalmában, ünnepe a szeretetnek, mely minden embert, a másitűket is átkarolja, ünnepe a fentnevezett isteni erények egységének. Hogy ellenben a Gustáv-Adolf egylet üléseiben milly, különösen a katolika egyházat a legaljasabb káromlásokkal illető szellem uralkodott, kimutatja már csak az is, hogy az említett gyűlekezethez tárgyalásait magában foglaló s Bremában Hoffmannal megjelent könyvet maga a protestans porosz kormány lefoglaltatta. — A fát gyümölcséről lehet megismerni!

(Folyt.) A jó s olesó könyvkiadó-társulat új tagjai: Veszprémi algynasium: Löffner Ferencz, marczali pleb. (Esztergom megyébe) Marich Agoston, nagyroszi pleb. Esztergom m., Soóky Andor, földbirto- kos, Eszt. m., Soóky Gábor, törvényszéki ülnök, Eszt. m. Vimmer Lajos, hgprimási gazdatiszt Eszt. m. Würth Alajos, vadkerti káplán, Eszt. m., Thuránszky Kristóf hitess- ügyvéd Eszt. megyében, Lakner Vincze, ladi pleb. Vesz- prémmegye.

Nagyvárad megyéből: Mélt. gróf Wenkheim Antal, cs. kir. kamarás, (Gyulai ker.) Berlicza Felicián, (pesti kerület). T. cz. Roskoványi Boldizsár, váci püs- pöki javak kormányzója. Schmidt Ferencz, váci káplán. Bárdossy Mihály, maklári káplán.

Napoleon Lajos Marseilleben, a székes templom első alapkövének letétele alkalmával, következő beszédet mondotta az összegyűlt nép előtt: Uraim! Szerencsém- nek tartom, mikép alkalmam van ezen nagy városban nyomát hagyni átmenetelemnek, s mikép a székes tem- plom első kövének letétele egyike amaz emlékeknek, mellyek ittlétemmel összekapcsolvák. Valóban mindenütt, hol csak lehet, ügyekszem támogatni és terjeszteni a val- lási eszméket, mellyek minden eszmék között a legfensé- gesebbek, mivel a szerencsében vezérlelnek s a szeren- esétlenségben vigasztalnak bennünket. Kormányom, ezt büszkén mondom, egyike azoknak, mellyek a vallást ön- magáért támogatják; kormányom támogatja azt, n e m mint politikai eszközt, nem azért, hogy vala- melly pártnak tessenek, hanem egyedül meggyőződésből, az általa sugallott jó, s az általa tanított igazságok sze- retetéből. Midőn önök e templomba fognak jönni, hogy kedveseik fejére s az általuk kezdett vállalatokra az ég áldását kikérjék: emlékezzenek meg arról, ki ezen épü- letnek első követé letévé, s hidjék el, mikép ő, ugyanazo- nosítván magát e nagy város jövőjével, gondolatlan részt vesz önök imáiban s reményeiben."

Az éjszak-amerikai pittsburgi hirlap következő való történetet közli, melly mintegy 14 év előtt történt. Éj-

szak-Amerika Kentucky tartományában egy földesur- nak igen jámbor szerezesen rabszolgája volt, kivel ő, ál- talában véve, elég emberségesen bánt. Noha a földesur nem volt az erény tükré, de szerezesen keresztény rab- szolgájának vallásosságával mégis felette szeretett dicsé- kedni. Egy napon vendége volt az urnak, kinek tisztele- tére jó hozzá látták a borozáshoz, s a kártyajátékhöz. A beszéd szokás szerint a szerezesen eselésére is került, s a gazda ismét dicsékedni kezdett rabszolgájával, ki, ugy- mond, a religiot megragadta s el sem boesátja. A vendég erre nagy hahotára fakadt s fölkiálta: „Ostoba beszéd! En félóra alatt valamennyi szerezesenből korbácsommal kiverem Istenét." A gazda ellenmondott, melly szövé- lésnek aztán fogadás lett a vége. A szegény szerezesen előhivatott, s a két vig czimbora értésére adá a szerezesen- nek, hogy neki nem szabad azon vallást követni, mellyet urai vallanak, miért csakhamar tagadja meg Krisztust, ha csak mind halálra nem akar korbácsoltatni. A szegény öreg ember elhült ijedtében, mert ismerte az amerikai gyarmatosok kegyetlen tréfáit; de mind a mellett csak hamar összeszedte magát, s mondá: „Nem, Massa! (U- ram) kérem Massa, nem lehet! Krisztus értem meghalni! Kérem Massa!" Hasztalan volt könyörgése, a verés meg- kezdetett. A szerezesen a korbácsolás között csakhamar elájult. Midőn magához tért, ismét felszólított hite megtagadására. A vértől elborított fekete nyögve s kö- nyörögve felkiálta: „Az Ur dicsértessék, Massa! nem lehet! Krisztus meghalni érettem, én meghalni Krisztus- ért." Mint hogy a házi ur vendége kijelenté, hogy ő a fogadásával föl nem hagyhat, s hogy a próba ismételtés- sék: a korbácsolás folytatottatott mindaddig, míg a ven- dég fogadását — el nem vesztette. A szerezesen az ütések alatt meghalt. — Az ember azt hinné, hogy a ke- resztény hit első századaiból való történetet olvas, midőn a romai császárok a keresztényeket fenevadak által ha- lálra marczongoltatták. De az első romai császárok po- gányok voltak, s nem olly keresztények, mint áldozataik. Egy új adat az emberi mivelődés történetéhez!

Csöd tanítói állomásra.

Csongrád megye Szegvár helységében megürülvén a gyermekek elemi tanítói állomása, mellyel 126 v. forint készpénz 100 pozs. m. buza, 50 font hus, 50 font só, 6 iteze vaj, 10 font fadgyu, és 50 fő káposzta, nemkülönben 3 öl lágú tűzifa, 2 szekér széna, és 300 kéve nád van évi járandóságul összekapcsolva; ezen állomásra ezennel csöd hirdettetik. Az ezt elnyerni óhajtok folyamodványaikat, a szükséges bizonyítványokkal együtt a szegvári lelkész urhoz f. é. novemb. 11-ig, mint a választásra kijelölt hatá- rnapig benyújtani el ne mulasszák.

Szentesen, october 12-kén 1852.

Kegyess adományok jegyzéke.

A sz. gyermekeségi egyletnek: Kaposy József, kövágó-szöllősi tanító 1 frt p. p.

A közép-afrikai missióra: Kaposy József, kövágó-szöllősi tanító 1 frt p. p.

Kiadja „a jó és olesó könyvkiadó társulat;" szerkesztő Blümelhuber Ferencz.

Emich és Eisenfels könyvnyomdája, uri-uteza, 8. sz.